

**PARLEMENT BRUXELLOIS
BRUSSELS PARLEMENT**

GEWONE ZITTING 2023-2024

16 OKTOBER 2023

**VERENIGDE VERGADERING
VAN DE
GEMEENSCHAPPELIJKE
GEMEENSCHAPSCOMMISSIE**

ONTWERP VAN ORDONNANTIE

**houdende instemming met het
samenwerkingsakkoord van
27 september 2023 tussen het
Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
betreffende de sociale steun aan de
huishoudens in het kader van de uitvoering
van sociale maatregelen in de watersector**

Memorie van toelichting

Het samenwerkingsakkoord past in het kader van de strijd tegen de waterarmoede die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is aangegaan. Het gaat erom wat in het regeerakkoord staat ten uitvoer te leggen, waarbij eraan moet worden herinnerd dat de toegang tot voldoende water van goede kwaliteit een fundamenteel recht is dat in de Brusselse wetgeving is verankerd, en dat momenteel naar schatting “in Brussel één op de vier gezinnen [kampt] met waterarmoede [...]” (fragment uit een rapport van de Koning Boudewijnstichting uit 2018).

Deze maatregelen zijn in de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid (kaderordonnantie Water) opgenomen via (i) de bepalingen van de ordonnantie van 24 december 2021 tot wijziging van sommige bepalingen van de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid en de ordonnantie van 8 september 1994 tot regeling van de drinkwatervoorziening via het waterleidingnet in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om sociale maatregelen op te nemen, en (ii) de bepalingen van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering

SESSION ORDINAIRE 2023-2024

16 OCTOBRE 2023

**ASSEMBLÉE RÉUNIE
DE LA COMMISSION
COMMUNAUTAIRE
COMMUNE**

PROJET D'ORDONNANCE

**portant assentiment à l'accord de
coopération du 27 septembre 2023
entre la Région de Bruxelles-Capitale
et la Commission communautaire
commune relatif à l'aide sociale
aux ménages dans le cadre de
la mise en œuvre de mesures
sociales dans le secteur de l'eau**

Exposé des motifs

L'accord de coopération s'inscrit dans le cadre de la lutte contre la précarité hydrique que met en place la Région de Bruxelles-Capitale. Il s'agit de mettre en œuvre ce qui figure dans l'accord de gouvernement, en rappelant que l'accès à une eau en suffisance et de bonne qualité est un droit fondamental consacré dans le droit bruxellois, et qu'actuellement on estime que «la précarité hydrique touche un ménage sur quatre à Bruxelles [...]» (extrait d'un rapport de la Fondation Roi Baudouin en 2018).

Ces mesures ont été inscrites dans l'ordonnance du 20 octobre 2006 établissant un cadre pour la politique de l'eau (ordonnance cadre eau) via (i) les dispositions de l'ordonnance du 24 décembre 2021 modifiant certaines dispositions de l'ordonnance du 20 octobre 2006 établissant un cadre pour la politique de l'eau et de l'ordonnance du 8 septembre 1994 réglementant la fourniture d'eau alimentaire distribuée par réseau en Région bruxelloise en vue d'y insérer des mesures sociales et (ii) les dispositions de l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 1er juin 2022 portant exécution de

van 1 juni 2022 houdende de uitvoering van een aantal sociale maatregelen waarin is voorzien in de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid.

Zo heeft de regering een hele reeks maatregelen in gang gezet om de waterarmoede te bestrijden, waaronder de sociale tegemoetkoming en de mogelijkheid een redelijk betalingsplan af te sluiten met de operator, Vivaqua, in het geval van (tijdelijke of structurele) moeilijkheden om de waterfacturen te betalen. Er is ook een duidelijke keuze gemaakt door de operator te verbieden water voor huishoudelijk gebruik af te sluiten wegens wanbetaling van een van zijn gebruikers. In de kaderordonnantie Water wordt voortaan ook de nadruk gelegd op een betere informering van de gebruikers als preventieve maatregel en maatregel van transparantie tussen de operator en zijn klanten.

Bij de aanneming van de ordonnantie van 24 december 2021 en het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 1 juni 2022 heeft de afdeling Wetgeving van de Raad van State eraan herinnerd dat het noodzakelijk is een samenwerkingsovereenkomst met de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) te sluiten aangezien er een samenwerking tussen het gewestelijk beleid (met name via Vivaqua) en de OCMW's (onder het gezag van de GGC) wordt opgezet.

Dit samenwerkingsakkoord maakt het mogelijk aan die opmerking van de Raad van State tegemoet te komen door samen met de GGC de opdrachten van de OCMW's (zo nodig via hun federatie) bij de uitvoering van maatregelen ter bestrijding van de waterarmoede in Brussel vast te leggen.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

Het samenwerkingsakkoord is bedoeld om het optreden van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te coördineren met dat van de GGC en de OCMW's (en hun federatie).

In het samenwerkingsakkoord komen de volgende punten aan bod.

In het algemeen verbinden de partijen zich er in artikel 2 toe samen te overleggen om hun beleid inzake sociale bescherming in het kader van de waterdistributie te harmoniseren. Zo vormt de werkgroep waterarmoede een rechtstreeks communicatiekanaal waar zowel de OCMW's (en hun federatie) als de operator Vivaqua en het kabinet van

certaines mesures sociales prévues dans l'ordonnance du 20 octobre 2006 établissant un cadre pour la politique de l'eau.

C'est ainsi que le Gouvernement a initié toute une série de démarches en vue de lutter contre la précarité hydrique. C'est le cas avec l'intervention sociale ainsi qu'avec la possibilité de conclure un plan de paiement raisonnable avec l'opérateur, Vivaqua, en cas de difficulté (passagère ou structurelle) de paiement de ses factures d'eau. Un choix fort a aussi été posé en interdisant toute coupure d'eau domestique dans le chef de l'opérateur qui serait motivée par un défaut de paiement d'un de ses usagers. L'ordonnance cadre eau met également dorénavant l'accent sur une meilleure information des usagers en tant que mesure préventive et de transparence entre l'opérateur et ses clients.

Lors de l'adoption de l'ordonnance du 24 décembre 2021 et de l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 1er juin 2022, la Section de législation du Conseil d'État a rappelé l'exigence d'un accord de coopération à conclure avec la Commission communautaire commune (Cocom) dans la mesure où une collaboration était mise en place entre les politiques régionales (notamment via Vivaqua) et les CPAS (relevant de la Cocom).

Le présent accord de coopération permet de répondre à cette remarque du Conseil d'État en confirmant, avec la Cocom, les missions des CPAS (le cas échéant via leur fédération) dans la mise en œuvre de mesures visant à lutter contre la précarité hydrique à Bruxelles.

Commentaire des articles

Article 1er

Cet article n'appelle pas de commentaire.

Article 2

L'accord de coopération vise à coordonner l'action de la Région de Bruxelles-Capitale avec celle de la Cocom et des CPAS (et leur fédération).

L'accord de coopération reprend les points suivants.

De manière générale, à l'article 2, les parties s'engagent à se concerter pour harmoniser leurs politiques en matière de protection sociale dans le cadre de la distribution d'eau. Par exemple, le groupe de travail sur la précarité hydrique (GTPH) est un canal de communication direct où sont présents les CPAS (et leur fédération) ainsi que l'opérateur

de minister die belast is met Waterbeleid vertegenwoordigd zijn. Dat maakt het mogelijk het betrokken beleid te harmoniseren.

De opdrachten van de verschillende actoren worden voornamelijk in artikel 4 uitgewerkt. Een deel van de aanzienlijke verhoging van het Sociaal Waterfonds (artikelen 6 en 7 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 1 juni 2022 houdende uitvoering van een aantal sociale maatregelen waarin is voorzien in de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid), namelijk 20% van het nieuwe bedrag (artikel 5, § 1), wordt nu besteed aan het uitwerken van een sociaal actieprogramma ter bestrijding van de waterarmoede (SAP), waarvan het hoofddoel is om de meest kwetsbare/geïsoleerde gebruikers te begeleiden bij het betalen van hun waterfactu(u)r(en) en vooral om het niet-gebruiken van het recht (op sociale maatregelen) zoveel mogelijk te beperken. Het SAP wordt gezamenlijk uitgewerkt door de OCMW's (via hun federatie) en de operator, die nauw samenwerken bij het uitvoeren ervan.

Het SAP moet in het bijzonder:

- 1° bijdragen aan het informeren van de huishoudens in financiële moeilijkheden over de voor hen beschikbare sociale maatregelen in het algemeen en over de sociale tegemoetkoming in het bijzonder;
- 2° aan de huishoudens instrumenten of advies verstrekken om hun waterverbruik te verminderen wanneer dit mogelijk en relevant blijkt. Dat gebeurt bijvoorbeeld via de volgende acties:
 - proberen personen te bereiken die zich in een kwetsbare situatie bevinden maar niet naar het OCMW gaan, hoewel ze moeite hebben om hun waterfactuur te betalen (probleem van het niet-gebruiken van rechten);
 - lokale acties opzetten met lokale/gewestelijke partners om het niet-gebruiken van het recht op sociale korting op de waterfactuur tegen te gaan;
 - personen in een kwetsbare situatie (en waterarmoede) ontmoeten.

Daartoe wordt het SAP uitgesplitst in lokale actieprotocollen. Elk OCMW - of meerdere OCMW's - kan (kunnen) een of meer lokale actieprotocollen uitwerken en uitvoeren met verschillende publieke of private partners om de acties van het sociale actieprogramma concreet na te streven en, indien nodig, specifieke aanvullende acties ter bestrijding van de waterarmoede, bijvoorbeeld gericht op een bepaald gebied of een bepaald probleem. Het (de) lokale actieprotocol(len) en eventuele wijzigingen daarvan worden voorgelegd aan de wateroperator. De lokale actieprotocollen zijn met andere woorden een samenwerkingsverband tussen een (of meer) OCMW("s) en een of meer lokale partners die op het grondgebied van de gemeente actief

Vivaqua et le cabinet du/de la Ministre en charge de la Politique de l'Eau. Il permet une harmonisation des politiques concernées.

Les missions des différents acteurs sont principalement développées dans l'article 4. Principalement, une part de l'augmentation conséquente du Fonds social de l'eau, (articles 6 et 7 de l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 1er juin 2022 portant exécution de certaines mesures sociales prévues dans l'ordonnance du 20 octobre 2006 établissant un cadre pour la politique de l'eau), soit 20 % du nouveau montant (article 5, § 1er), est maintenant dédiée à l'élaboration d'un programme d'actions sociales de lutte contre la précarité hydrique (PAS), qui a pour objectif principal d'accompagner les usagers les plus précarisés/isolés dans le paiement de leur(s) facture(s) d'eau et, surtout, de minimiser au maximum le non-recours au droit (aux mesures sociales). Ce PAS est élaboré conjointement entre les CPAS (via leur fédération) et l'opérateur, qui collaborent étroitement à sa mise en œuvre.

Ce PAS doit, en particulier:

- 1° contribuer à l'information des ménages en difficulté financière concernant les mesures sociales dont ils peuvent bénéficier en général et concernant l'intervention sociale en particulier;
- 2° offrir aux érages des outils ou conseils leur permettant de diminuer leur consommation d'eau lorsque cela s'avère pertinent. Cela passe, par exemple, par les actions suivantes:
 - essayer de joindre les personnes en situation précaire qui ne viennent pas au CPAS alors qu'elles rencontrent des problèmes de paiement de leur facture d'eau (problématique du non-recours au droit);
 - mettre sur pied des actions locales avec des partenaires locaux/régionaux pour la lutte contre le non-recours au droit de la réduction sociale pour la facture d'eau;
 - aller à la rencontre des personnes en situation précaire (et précarité hydrique)

Pour ce faire, ce PAS se décline en protocoles d'actions locales. Chaque CPAS – ou plusieurs CPAS – peut élaborer et mettre en œuvre un ou des protocoles d'actions locales avec divers partenaires publics ou privés afin de poursuivre concrètement les actions du programme d'actions sociales et, le cas échéant, des actions complémentaires spécifiques en matière de lutte contre la précarité hydrique, par exemple ciblés sur un territoire particulier ou sur une problématique particulière. Ce ou ces protocoles d'actions locales et leurs éventuelles modifications sont soumis à l'opérateur de l'eau. En d'autres termes, ces protocoles d'actions locales sont des partenariats de collaboration entre un (ou plusieurs) CPAS et un ou plusieurs partenaires

zijn op het vlak van de waterproblematiek en waterarmoede. Dat laat het (de) OCMW('s) en publieke en private sociale partners toe nauw samen te werken ten behoeve van de meest kwetsbare bevolkingsgroepen en maakt gecoördineerde sociale actie in de strijd tegen de waterarmoede mogelijk.

In artikel 4 worden ook de specifieke opdrachten van de OCMW's genoemd:

- persoonlijke begeleiding bieden aan de huishoudens die moeilijkheden ondervinden bij het betalen van hun waterfacturen, met name op administratief en financieel gebied. De OCMW's voeren deze opdracht weliswaar al meerdere jaren uit, maar dit samenwerkingsakkoord maakt het mogelijk deze opdracht te formaliseren;
- een redelijk betalingsplan voor schulden tussen de huishoudens en de wateroperator uitwerken in het kader van artikel 38/1 van de ordonnantie van 20 oktober 2006 en de huishoudens begeleiden tot het einde van het redelijke betalingsplan. In de ordonnantie van 24 december 2021 tot wijziging van sommige bepalingen van de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid en de ordonnantie van 8 september 1994 tot regeling van de drinkwatervoorziening via het waterleidingnet in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om sociale maatregelen op te nemen is voor een gebruiker de mogelijkheid vastgelegd om een redelijk betalingsplan van maximaal 18 maanden aan te vragen. De operator kan een door een OCMW aan hem voorgesteld redelijk betalingsplan niet weigeren. De beoordeling van de maandelijkse betalingen en het voor een huishouden beschikbare budget zullen echter door het betrokken OCMW worden vastgesteld. Het resterende deel van de schuld kan worden gefinancierd door het Sociaal Waterfonds (zie volgend punt);
- financiële steun verlenen aan de huishoudens bij het betalen van hun waterfacturen overeenkomstig het mechanisme voor sociale solidariteit bedoeld in artikel 38/1, § 2, tiende lid, en § 4. Rechtstreekse financiële steun aan de huishoudens kan worden gefinancierd uit het specifieke deel van 80% van het bedrag van het Sociaal Waterfonds (volgens de verdeelsleutel die is vastgesteld in artikel 2, tweede lid, van het besluit van 28 februari 2008, zoals vervangen door artikel 7 van het besluit van 1 juni 2022).

Tot slot worden in artikel 6 de opdrachten van elk in verband met de evaluatie van deze sociale maatregelen omschreven. In de eerste plaats moeten de OCMW's de operator jaarlijks gegevens verstrekken, in het bijzonder over het gebruik door elk OCMW van de aan maatschappelijke doeleinden toegewezen bedragen, met inbegrip van de verschillende opgezette begeleidingsmaatregelen, en met een gedetailleerde vermelding van de bedragen die in het voorgaande begrotingsjaar per post zijn uitgegeven. Zo zal de operator de regering elk jaar vóór 31 maart een verslag

locaux, actifs sur le territoire de la commune en lien avec la problématique d'eau et la précarité hydrique. Il permet au(x) CPAS et aux acteurs sociaux privés et publics de travailler main dans la main au bénéfice de la population la plus fragilisée et permet une action sociale concertée dans la lutte contre la précarité hydrique.

L'article 4 indique aussi les missions spécifiques aux CPAS:

- offrir un accompagnement personnalisé aux ménages en difficulté de paiement de factures d'eau, notamment en matière administrative et financière. Si cette mission est déjà réalisée depuis plusieurs années par les CPAS, cet accord de coopération permet de formaliser cette mission;
- élaborer un plan de paiement raisonnable des dettes entre les ménages et l'opérateur de l'eau dans le cadre de l'article 38/1 de l'ordonnance du 20 octobre 2006 et accompagner les ménages jusqu'au terme du plan de paiement raisonnable. L'ordonnance du 24 décembre 2021 modifiant certaines dispositions de l'ordonnance du 20 octobre 2006 établissant un cadre pour la politique de l'eau et de l'ordonnance du 8 septembre 1994 réglementant la fourniture d'eau alimentaire distribuée par réseau en Région bruxelloise en vue d'y insérer des mesures sociales a défini la possibilité pour un usager de demander un plan de paiement raisonnable (PPR) pouvant aller jusqu'à 18 mois. Aucun PPR proposé à l'opérateur par un CPAS ne pourra être refusé par l'opérateur. Néanmoins, l'évaluation des mensualités et du budget disponible par un ménage seront définis par le CPAS concerné. L'excédent de la dette pourra être financé par le Fonds Social de l'Eau (voir le point suivant);
- octroyer une aide financière aux ménages dans le paiement de leurs factures d'eau conformément au mécanisme de solidarité sociale visé à l'article 38/1, § 2, alinéa 10 et § 4. Une aide financière directe aux ménages pourra être financée par la partie dédiée des 80 % du montant du Fonds social de l'eau (suivant la clef de répartition fixée à l'article 2, alinéa 2, de l'arrêté 28 février 2008 tel que remplacé par l'article 7 de l'arrêté du 1er juin 2022).

Finalemment, l'article 6 définit les missions de chacun en lien avec l'évaluation de ces mesures sociales. Il s'agit d'abord pour les CPAS de fournir annuellement à l'opérateur en particulier les données relatives à l'utilisation par chaque CPAS des montants affectés à des fins sociales, incluant les différentes mesures d'accompagnement mises en place, et détaillant les sommes dépensées par poste au cours de l'exercice précédent. L'opérateur pourra ainsi transmettre au Gouvernement chaque année avant le 31 mars, un rapport précisant l'utilisation par chaque CPAS

kunnen bezorgen waarin het gebruik door elk OCMW van de aan maatschappelijke doeleinden toegewezen bedragen wordt gespecificeerd. Vervolgens moeten de OCMW's en de operator aan Leefmilieu Brussel alle gevraagde informatie over de uitvoering van de sociale maatregelen bezorgen met het oog op het opstellen van een driejarig gedetailleerd evaluatieverslag (het eerste wordt tegen eind december 2024 verwacht) over de doeltreffendheid en de doelmatigheid van de sociale maatregelen die werden genomen in overeenstemming met de ordonnantie van 20 oktober 2006 om de waterarmoede te bestrijden. Dat verslag wordt vervolgens door de minister belast met Waterbeleid aan de regering voorgelegd.

De Voorzitter van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie,

Rudi VERVOORT

De Leden van het Verenigd College bevoegd voor Welzijn en Gezondheid,

Elke VAN den BRANDT
Alain MARON

des montants affectés à des fins sociales. Ensuite, il s'agit pour les CPAS et l'opérateur de transmettre à Bruxelles Environnement toute information sollicitée relative à la mise en œuvre des mesures sociales dans l'objectif d'établir un rapport d'évaluation circonstancié trisannuel (le premier est attendu pour fin décembre 2024) quant à l'efficacité et l'efficience des mesures sociales mises en œuvre conformément à l'ordonnance du 20 octobre 2006 pour lutter contre la précarité hydrique. Ce rapport est ensuite transmis au Gouvernement par le ministre en charge de la Politique de l'eau.

Le Président du Collège réuni de la Commission communautaire commune,

Rudi VERVOORT

Les Membres du Collège réuni en charge de l'Action sociale et de la Santé,

Elke VAN den BRANDT
Alain MARON

**VOORONTWERP VAN ORDONNANTIE
ONDERWORPEN AAN HET ADVIES
VAN DE RAAD VAN STATE**

VOORONTWERP VAN ORDONNANTIE

**houdende instemming met de
samenwerkingsovereenkomst tussen het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke
Gemeenschapscommissie betreffende de sociale steun
aan de huishoudens in het kader van de uitvoering
van sociale maatregelen in de watersector**

Het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad,

Op de voordracht van de voorzitter van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de leden van het Verenigd College bevoegd voor Welzijn,

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De voorzitter van het Verenigd College en de Leden van het Verenigd College bevoegd voor Welzijn worden ermee belast, in naam van het Verenigd College, aan de Verenigde Vergadering het ontwerp van ordonnantie voor te leggen waarvan de tekst volgt:

Artikel 1

Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 135 van de Grondwet.

Artikel 2

Instemming wordt betuigd met de samenwerkingsovereenkomst van [...] tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende de sociale steun aan de huishoudens in het kader van de uitvoering van sociale maatregelen in de watersector.

Brussel,

De voorzitter van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie,

Rudi VERVOORT

De Leden van het Verenigd College bevoegd voor Welzijn en Gezondheid,

Elke VAN den BRANDT
Alain MARON

**AVANT-PROJET D'ORDONNANCE
SOU MIS À L'AVIS
DU CONSEIL D'ÉTAT**

AVANT-PROJET D'ORDONNANCE

**portant assentiment à l'accord de coopération
du conclu entre la Région de Bruxelles-
Capitale et la Commission communautaire
commune relatif à l'aide sociale aux ménages
dans le cadre de la mise en œuvre de
mesures sociales dans le secteur de l'eau**

Le Collège réuni de la Commission communautaire commune de Bruxelles-Capitale,

Sur la proposition du Président du Collège réuni de la Commission communautaire commune et des Membres du Collège réuni, compétents pour l'Action sociale,

Après délibération,

ARRÊTE :

Le Président du Collège réuni et les Membres du Collège réuni, compétents pour l'Action sociale, sont chargés de présenter, au nom du Collège réuni, à l'Assemblée réunie le projet d'ordonnance dont la teneur suit:

Article 1er

La présente ordonnance règle une matière visée à l'article 135 de la Constitution.

Article 2

Assentiment est donné à l'accord de coopération du [...] entre la Région de Bruxelles-Capitale et la Commission communautaire commune relatif à l'aide sociale aux ménages dans le cadre de la mise en œuvre de mesures sociales dans le secteur de l'eau.

Bruxelles, le

Le Président du Collège réuni de la Commission communautaire commune,

Rudi VERVOORT

Les Membres du Collège réuni en charge de l'Action sociale et de la Santé,

Elke VAN den BRANDT
Alain MARON

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

Op 7 juli 2023 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Ministers, Leden van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, bevoegd voor Welzijn en Gezondheid, verzocht binnen een termijn van dertig dagen, van rechtswege verlengd tot 23 augustus 2023,⁽¹⁾ een advies te verstrekken over een voorontwerp van ordonnantie “houdende instemming met de samenwerkingsovereenkomst tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende de sociale steun aan de huishoudens in het kader van de uitvoering van sociale maatregelen in de watersector”.

Het voorontwerp is door de eerste vakantiekamer onderzocht op 8 augustus 2023. De kamer was samengesteld uit Wilfried VAN VAERENBERGH, eerste voorzitter van de Raad van State, Paul LEMMENS en Geert DEBERSAQUES, kamervoorzitters, Jan VELAERS, assessor, en Greet VERBERCKMOES, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Kristine BAMS, eerste auditeur-afdelingshoofd.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Jeroen VAN NIEUWENHOVE, kamervoorzitter.

Het advies (nr. 74.035/1/V), waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 16 augustus 2023.

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond,⁽²⁾ alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van ordonnantie van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie strekt ertoe instemming te verlenen met de samenwerkingsovereenkomst tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie “betreffende de sociale steun aan de huishoudens in het kader van de uitvoering van sociale maatregelen in de watersector”.⁽³⁾

Het samenwerkingsakkoord strekt ertoe de samenwerking tussen het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie te regelen op het vlak van sociale bescherming in het kader van de waterdistributie. Daartoe verbinden de overeenkomstsluitende

- (1) Deze verlenging vloeit voort uit artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, *in fine*, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, waarin wordt bepaald dat deze termijn van rechtswege verlengd wordt met vijftien dagen wanneer hij begint te lopen tussen 15 juli en 31 juli of wanneer hij verstrijkt tussen 15 juli en 15 augustus.
- (2) Aangezien het om een voorontwerp van ordonnantie gaat, wordt onder «rechtsgrond» de overeenstemming met de hogere recht-normen verstaan.
- (3) In de Franse tekst wordt de term «accord de coopération» gebruikt, terwijl de Nederlandse tekst het heeft over een «samenwerkings-overeenkomst». De in de Franse tekst gehanteerde terminologie stemt overeen met die in artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 «tot hervorming der instellingen» («accord de coopération»; «samenwerkingsakkoord»). De terminologie die in de Nederlandse tekst wordt gebruikt, wordt bijgevolg het best aangepast.

AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT

Le 7 juillet 2023, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par les Ministres, Membres du Collège réuni de la Commission communautaire commune, en charge de l'Action sociale et de la Santé, à communiquer un avis dans un délai de trente jours, prorogé de plein droit jusqu'au 23 août 2023⁽¹⁾, sur un avant-projet d'ordonnance «portant assentiment à l'accord de coopération [...] conclu entre la Région de Bruxelles-Capitale et la Commission communautaire commune relatif à l'aide sociale aux ménages dans le cadre de la mise en œuvre de mesures sociales dans le secteur de l'eau».

L'avant-projet a été examiné par la première chambre des vacations le 8 août 2023. La chambre était composée de Wilfried VAN VAERENBERGH, premier président du conseil d'État, Paul LEMMENS et Geert DEBERSAQUES, présidents de chambre, Jan VELAERS, assesseur, et Greet VERBERCKMOES, griffier.

Le rapport a été présenté par Kristine BAMS, premier auditeur chef de section.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Jeroen VAN NIEUWENHOVE, président de chambre.

L'avis (n° 74.035/1/V), dont le texte suit, a été donné le 16 août 2023.

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique⁽²⁾ et l'accomplissement des formalités prescrites.

PORTÉE DE L'AVANT-PROJET

2. L'avant-projet d'ordonnance de la Commission communautaire commune soumis pour avis a pour objet de porter assentiment à l'accord de coopération entre la Région de Bruxelles-Capitale et la Commission communautaire commune «relatif à l'aide sociale aux ménages dans le cadre de la mise en œuvre des mesures sociales dans le secteur de l'eau»⁽³⁾.

L'accord de coopération vise à régler la coopération entre la Région de Bruxelles-Capitale et la Commission communautaire commune en matière de protection sociale dans le cadre de la distribution d'eau. À cet effet, les parties contractantes s'engagent à se concerter pour harmoniser

- (1) Ce délai résulte de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, *in fine*, des lois «sur le Conseil d'État», coordonnées le 12 janvier 1973 qui précise que ce délai est prolongé de plein droit de quinze jours lorsqu'il prend cours du 15 juillet au 31 juillet ou lorsqu'il expire entre le 15 juillet et le 15 août.
- (2) S'agissant d'un avant-projet d'ordonnance, on entend par «fondement juridique» la conformité avec les normes supérieures.
- (3) Le texte français utilise le terme «accord de coopération», tandis que le texte néerlandais fait mention d'un «samenwerkingsovereenkomst». La terminologie utilisée dans le texte français concorde avec celle de l'article 92bis de la loi spéciale du 8 août 1980 «de réformes institutionnelles» («accord de coopération»; «samenwerkingsakkoord»). Par conséquent, il vaudrait mieux adapter la terminologie utilisée dans le texte néerlandais.

partijen zich ertoe om overleg te plegen teneinde hun beleid hieromtrent te harmoniseren (artikel 2). In het kader van de beoogde doelstelling vertrouwt de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie de in het samenwerkingsakkoord bedoelde opdrachten toe aan de OCMW's (artikel 3). De OCMW's, vertegenwoordigd in de Federatie van OCMW's, werken samen met de wateroperator een sociaal actieprogramma uit ter bestrijding van de waterarmoede (artikel 4, § 1) en de OCMW's voeren de opgesomde opdrachten uit (artikel 4, § 2). Het sociaal waterfonds wordt belast met de financiering van deze opdrachten (artikel 5). Tevens wordt de gegevens- en informatie-uitwisseling geregeld tussen de OCMW's, de Federatie van OCMW's, de wateroperator en Leefmilieu Brussel (artikel 6). Tot slot bevat het samenwerkingsakkoord bepalingen over de ontbinding, evaluatie, herziening en geschillenbeslechting (artikelen 7 tot 9).

Het samenwerkingsakkoord treedt in werking op de dag dat de laatste instemmingsakte van de overeenkomstsluitende partijen bekendgemaakt wordt in het *Belgisch Staatsblad* (artikel 10).

BEVOEGDHEID

3. Het samenwerkingsakkoord betreft de sociale steun aan de huishoudens in het kader van de uitvoering van sociale maatregelen in de watersector.

4. De "sociale maatregelen" en de "sociale tegemoetkoming" worden omschreven in artikel 1, c) en d), van het samenwerkingsakkoord met verwijzing naar artikel 38/1 van de ordonnantie van 20 oktober 2006 "tot opstelling van een kader voor het waterbeleid". Het laatstgenoemde artikel werd vervangen bij artikel 6 van de ordonnantie van 24 december 2021 "tot wijziging van sommige bepalingen van de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid en de ordonnantie van 8 september 1994 tot regeling van de drinkwatervoorziening via het waterleidingnet in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om sociale maatregelen op te nemen"⁽⁴⁾.

Bij de totstandkoming van artikel 6 van de ordonnantie van 24 december 2021, werd in advies 69.812/1/V van 18 augustus 2021 van de afdeling Wetgeving het volgende opgemerkt met betrekking tot de tussenkomst van de OCMW's:

"3. Krachtens artikel 4 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 "met betrekking tot de Brusselse Instellingen", in samenhang met artikel 6, § 1, II, eerste lid, 1° en 4°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 "tot hervorming der instellingen", is het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest bevoegd, wat het leefmilieu en het waterbeleid betreft, voor de bescherming van het leefmilieu waaronder het water (1°) en de

(4) In de memorie van toelichting bij het ontwerp dat de ordonnantie van 24 december 2021 is geworden, wordt in verband met de beoogde «sociale tegemoetkoming» het volgende verduidelijkt:
«De sociale tegemoetkoming is een specifieke steunmaatregel die vanaf 1 januari 2022 zal worden toegekend aan watergebruikers van wie is vastgesteld dat zij zich in een armoedesituatie bevinden. Er is voor gekozen deze steun toe te kennen aan personen die reeds een andere steun genieten: de verhoogde tegemoetkoming in het kader van de terugbetalingen van gezondheidszorg en geneesmiddelen. Op dit moment geniet naar schatting 27 % van de Brusselse bevolking van deze steunregeling. In sommige gevallen is het een automatisch recht (begunstigden van het leefloon of de IGO: «Verhoogde Tegemoetkoming voordeel»), in andere gevallen moet het worden aangevraagd bij het ziekenfonds (de toekenning is gebaseerd op het gezinsinkomen: «verhoogde tegemoetkoming laag inkomen»). In het laatste geval bestaat het risico dat sommige watergebruikers er geen gebruik van maken, omdat zij dan geen aanspraak kunnen maken op sociale steun voor de betaling van de waterfacturen. De uitdaging ligt in de juiste communicatie van deze maatregel en in de mogelijkheid om te vertrouwen op de sociale steunpunten om het doelpubliek te informeren.» (Parl. St. Br.Parl. 2021-22, A-430/1, 7).

leurs politiques en la matière (article 2). Dans le cadre de l'objectif visé, la Commission communautaire commune confie aux CPAS les missions prévues dans l'accord de coopération (article 3). Les CPAS représentés dans la Fédération des CPAS élaborent conjointement avec l'opérateur de l'eau un programme d'actions sociales de lutte contre la précarité hydrique (article 4, § 1er) et les CPAS exercent les missions énumérées (article 4, § 2). Le fonds social de l'eau est chargé du financement de ces missions (article 5). En outre, l'accord règle l'échange de données et d'informations entre les CPAS, la Fédération des CPAS, l'opérateur de l'eau et Bruxelles Environnement (article 6). Enfin, l'accord de coopération contient des dispositions relatives à la résiliation, à l'évaluation, à la révision et au règlement des litiges (articles 7 à 9).

L'accord de coopération entre en vigueur le jour de la publication au *Moniteur belge* du dernier acte d'assentiment émanant des parties contractantes (article 10).

COMPÉTENCE

3. L'accord de coopération concerne l'aide sociale aux ménages dans le cadre de la mise en œuvre de mesures sociales dans le secteur de l'eau.

4. Les «mesures sociales» et l'«intervention sociale» sont définies à l'article 1er, c) et d), de l'accord de coopération en faisant référence à l'article 38/1 de l'ordonnance du 20 octobre 2006 «établissant un cadre pour la politique de l'eau». Ce dernier article a été remplacé par l'article 6 de l'ordonnance du 24 décembre 2021 «modifiant certaines dispositions de l'ordonnance du 20 octobre 2006 établissant un cadre pour la politique de l'eau et de l'ordonnance du 8 septembre 1994 réglementant la fourniture d'eau alimentaire distribuée par réseau en Région bruxelloise en vue d'y insérer des mesures sociales»⁽⁴⁾.

Dans le cadre de l'élaboration de l'article 6 de l'ordonnance du 24 décembre 2021, l'avis 69.812/1/V du 18 août 2021 de la section de législation a observé ce qui suit concernant l'intervention des CPAS:

«3. En vertu de l'article 4 de la loi spéciale du 12 janvier 1989 «relative aux Institutions bruxelloises», combiné avec l'article 6, § 1er, II, alinéa 1er, 1° et 4°, de la loi spéciale du 8 août 1980 «de réformes institutionnelles», la Région de Bruxelles-Capitale est compétente, en ce qui concerne l'environnement et la politique de l'eau, pour la protection de l'environnement, notamment celle de l'eau (1°) et la

(4) En ce qui concerne l'«intervention sociale» visée, l'exposé des motifs du projet devenu l'ordonnance du 24 décembre 2021 précise ce qui suit:
«L'intervention sociale constitue une aide spécifique qui sera octroyée à partir du 1er janvier 2022 aux usagers de l'eau identifiés comme étant en situation de précarité. Le choix a été fait de l'octroyer aux personnes qui sont déjà bénéficiaires d'une autre aide: l'intervention majorée dans le cadre des remboursements des prestations de soins de santé et médicaments. À l'heure actuelle, il est estimé que 27 % de la population bruxelloise bénéficie de ce régime d'aide. Dans certains cas, il s'agit d'un droit octroyé automatiquement (bénéficiaires du revenu d'intégration sociale ou de la GRAPA: «BIM avantage»), dans d'autres cas il y a lieu d'en faire la demande auprès de sa mutuelle (l'octroi se fait en fonction des revenus du ménage: «BIM revenus»). Dans ce dernier cas, il existe un risque de non-recours pour certains usagers de l'eau qui ne pourraient dès lors pas prétendre à l'intervention sociale pour le paiement des factures d'eau. L'enjeu réside dans la bonne communication à mettre en place de cette mesure et de pouvoir compter sur les relais sociaux pour avertir le public cible». (Doc. parl., Parl. Rég. Brux.-Cap., 2021-22, A-430/1, p. 7).

waterproductie en watervoorziening, m.i.v. de technische reglementering inzake de kwaliteit van het drinkwater, de zuivering van het afvalwater en de riolering (4°).

[...]

4.1. Een aantal bepalingen van het voorontwerp voorzien in de tussenkomst van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (OCMW).

Zo wordt in het bijzonder de mogelijkheid dat overmatige schuld ten laste komt van het Sociaal Waterfonds, voorbehouden aan watergebruikers die de hulp inroepen van een OCMW en afhankelijk gemaakt van een gunstige beslissing van het OCMW van de gemeente waar de gebruiker is gedomicilieerd (het ontworpen artikel 38/1, § 2, tiende lid, van de ordonnantie van 20 oktober 2006).

Daarnaast wordt in het ontworpen artikel 38/1, § 2, vijfde lid, van de ordonnantie van 20 oktober 2006 bepaald dat een aanvraag voor een afbetalingsplan kan worden ingediend via het OCMW.

In het ontworpen artikel 4, § 1, van de ordonnantie van 8 september 1994, wordt geregeld onder welke voorwaarden de wateroperator het OCMW op de hoogte brengt van de niet-betaling van de verschuldigde bedragen door de watergebruiker.

4.2. Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest zou zijn bevoegdheid overschrijden door taken aan de OCMW's toe te vertrouwen, of door te voorzien in een vorm van financiering van de OCMW's.

De bevoegdheid met betrekking tot het beleid inzake maatschappelijk welzijn werd bij artikel 5, § 1, II, 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 "tot hervorming der instellingen" aan de gemeenschappen opgedragen en in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad werd die bevoegdheid, met toepassing van artikel 135 van de Grondwet, bij artikel 63 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 "met betrekking tot de Brusselse Instellingen" opgedragen aan de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Op grond van artikel 5, § 1, II, 2°, b, van dezelfde bijzondere wet, is de federale overheid bevoegd gebleven voor "de aangelegenheden met betrekking tot de openbare centra voor maatschappelijk welzijn die geregeld zijn in de artikelen 1 en 2 en in de hoofdstukken IV, V en VII van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, onverminderd de bevoegdheid van de Gemeenschappen om aanvullende of bijkomende rechten toe te kennen".

Het komt niet aan het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest toe om eenzijdig opdrachten toe te kennen aan de OCMW's. Het kan bijgevolg evenmin de uitoefening van de eigen bevoegdheid afhankelijk maken van de uitvoering van een opdracht die aan de OCMW's wordt gegeven. Het ontworpen artikel 38/1, § 2, tiende lid, van de ordonnantie van 20 oktober 2006 is hiermee niet in overeenstemming.

De bevoegdheidsverdeling laat evenmin toe dat het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest de taken van het OCMW financiert. Het ontworpen artikel 38/1, § 2, tiende lid, en § 4, van de ordonnantie van 20 oktober 2006 voorziet weliswaar niet uitdrukkelijk in de toekenning van financiële middelen aan de OCMW's, maar wel in een bedrag bestemd voor "watergebruikers die de hulp inroepen van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn". De memorie van toelichting bij het ontworpen artikel 38/1, § 2, tiende lid, stelt evenwel dat het OCMW, wanneer het gevraagd wordt zich uit te spreken over een verzoek om een redelijk afbetalingsplan, "een beroep kan doen op het Sociaal Waterfonds" om een deel van de schuldaflossing te dekken. Het verdient aanbeveling eventuele onduidelijkheid weg te werken door zowel in de tekst van het ontwerp als in de memorie van toelichting duidelijk te bepalen dat de tussenkomst van het Sociaal Waterfonds bestaat in de vermindering van de schuld van de watergebruiker ten aanzien van de wateroperator.

4.3. Het is op zich niet in strijd met de regels inzake de verdeling van de bevoegdheden tussen de federale overheid, de gewesten en de gemeenschappen, om het OCMW het recht te geven een verzoek in te dienen tot het opstellen van een afbetalingsplan, of om het OCMW bepaalde informatie mee te delen.

Deze bepalingen kunnen evenwel geen enkele verplichting inhouden voor de OCMW's, noch een regeling van de wijze waarop de

production et la distribution d'eau, en ce compris la réglementation technique relative à la qualité de l'eau potable, l'épuration des eaux usées et l'égouttage (4°).

[...]

4.1. Un certain nombre de dispositions de l'avant-projet prévoient l'intervention des centres publics d'action sociale (CPAS).

Ainsi, plus particulièrement, la possibilité que l'excédent de dette soit pris en charge par le Fonds social de l'eau est réservée aux usagers de l'eau sollicitant l'aide d'un CPAS et est subordonnée à une décision favorable du CPAS de la commune où l'utilisateur a élu domicile (article 38/1, § 2, alinéa 10, en projet, de l'ordonnance du 20 octobre 2006).

Par ailleurs, l'article 38/1, § 2, alinéa 5, en projet, de l'ordonnance du 20 octobre 2006 dispose que l'introduction d'une demande de plan de paiement peut se faire par l'intermédiaire du CPAS.

L'article 4, § 1er, en projet, de l'ordonnance du 8 septembre 1994 règle les conditions dans lesquelles l'opérateur de l'eau informe le CPAS du non-paiement des montants dus par l'utilisateur de l'eau.

4.2. La Région de Bruxelles-Capitale excéderait sa compétence en confiant des missions aux CPAS ou en prévoyant une forme de financement de ces derniers.

L'article 5, § 1er, II, 2°, de la loi spéciale du 8 août 1980 «de réformes institutionnelles» a confié aux communautés la compétence relative à la politique d'aide sociale, et, en application de l'article 135 de la Constitution, dans la Région bilingue de Bruxelles-Capitale, cette compétence a été confiée à la Commission communautaire commune par l'article 63 de la loi spéciale du 12 janvier 1989 «relative aux Institutions bruxelloises». En vertu de l'article 5, § 1er, II, 2°, b, de la même loi spéciale, l'autorité fédérale est demeurée compétente pour «les matières relatives aux centres publics d'aide sociale, réglées par les articles 1er et 2 et dans les chapitres IV, V et VII de la loi organique du 8 juillet 1976 relative aux centres publics d'aide sociale sans préjudice de la compétence des Communautés d'octroyer des droits supplémentaires ou complémentaires».

Il n'appartient pas à la Région de Bruxelles-Capitale d'attribuer unilatéralement des missions aux CPAS. Elle ne peut donc pas non plus subordonner l'exercice de la compétence propre à l'exécution d'une mission confiée aux CPAS. L'article 38/1, § 2, alinéa 10, en projet, de l'ordonnance du 20 octobre 2006 n'est pas conforme à ce principe.

La répartition des compétences ne permet pas davantage à la Région de Bruxelles-Capitale de financer les missions du CPAS. Certes, l'article 38/1, § 2, alinéa 10, et § 4, en projet, de l'ordonnance du 20 octobre 2006 ne prévoit pas explicitement l'octroi de moyens financiers aux CPAS, mais bien un montant destiné aux «usagers de l'eau sollicitant l'aide qu'octroie un centre public d'action sociale». L'exposé des motifs de l'article 38/1, § 2, alinéa 10, en projet relève toutefois «la possibilité» pour le CPAS amené à statuer sur une demande de plan de paiement raisonnable «de faire appel au Fonds social de l'eau» pour couvrir une part du remboursement de la dette. Il est recommandé d'éliminer toute imprécision éventuelle en indiquant clairement tant dans le texte du projet que dans l'exposé des motifs que l'intervention du Fonds social de l'eau consiste en une diminution de la dette de l'utilisateur de l'eau à l'égard de l'opérateur de l'eau.

4.3. Il n'est pas contraire en soi aux règles répartitrices de compétences entre l'État fédéral, les régions et les communautés d'accorder au CPAS le droit d'introduire une demande d'établissement d'un plan de paiement ou de communiquer à celui-ci certaines informations.

Ces dispositions ne peuvent cependant impliquer aucune obligation pour les CPAS ni régler la manière dont les CPAS peuvent utiliser ce

OCMW's gebruik kunnen maken van dit verzoekrecht, of van de wijze waarop zij gebruik maken van de bezorgde informatie. Indien de ordonnantiegever van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest een sluitende afstemming wil van het optreden van de OCMW's met de beoogde regeling inzake waterbeleid, moet hierover, al naargelang het geval, een samenwerkingsakkoord worden gesloten met de federale overheid en/of de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.⁽⁵⁾⁽⁶⁾

De voornoemde bepalingen van artikel 38/1, §§ 2, vijfde en tiende lid, en 4, werden ongewijzigd opgenomen in de definitieve tekst van de ordonnantie van 24 december 2021⁽⁷⁾. Het sluiten van een samenwerkingsakkoord werd wel aangekondigd in de betrokken memorie van toelichting.⁽⁸⁾

5. De onder randnummer 3 geschetste bevoegdheidsverdeling werd door de afdeling Wetgeving in de hiernavolgende bewoordingen in herinnering gebracht in advies 70.678/1 van 31 januari 2022 bij het latere besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 1 juni 2022 "houdende de uitvoering van een aantal sociale maatregelen waarin is voorzien in de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid":

"3.1. De ontworpen regeling kan in beginsel worden ingepast in de gewestbevoegdheden die worden vermeld in artikel 6, § 1, II, eerste lid, 1° en 4°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 "tot hervorming der instellingen" en die betrekking hebben op de bescherming van het leefmilieu, waaronder het water, en op de waterproductie en de watervoorziening, met inbegrip van de technische reglementering inzake de kwaliteit van het drinkwater, de zuivering van het afvalwater en de riolering. Wel dient te worden gewezen op wat hierna volgt.

3.2. In het ontworpen artikel 1, § 2, van het reeds genoemde besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 28 februari 2008 (artikel 6, tweede streepje, van het ontwerp), worden rapporteringsverplichtingen opgelegd ten aanzien van onder meer OCMW's en de Federatie van OCMW's die is opgericht binnen de vzw Brulocalis.

In het ontworpen artikel 2 van het voornoemde besluit (artikel 7 van het ontwerp) wordt in het betalen van een bedrag voorzien dat jaarlijks wordt betaald aan de voornoemde federaties en wordt de verdeling van bepaalde bedragen onder de OCMW's geregeld.

De afdeling Wetgeving merkte eerder in advies 69.812/1-V van 18 augustus 2021 in verband met de tussenkomst van de OCMW's

droit de demande, ni celle de faire usage des informations fournies. Si le législateur ordonnancier de la Région de Bruxelles-Capitale souhaite harmoniser d'une manière concluante l'intervention des CPAS avec le régime visé en matière de politique de l'eau, un accord de coopération doit être conclu à ce sujet, selon le cas, avec l'autorité fédérale et/ou la Commission communautaire commune⁽⁵⁾⁽⁶⁾.

Les dispositions précitées de l'article 38/1, §§ 2, alinéas 5 et 10, et 4, ont été reproduites telles quelles dans le texte définitif de l'ordonnance du 24 décembre 2021⁽⁷⁾. La conclusion d'un accord de coopération a toutefois été annoncée dans l'exposé des motifs concerné⁽⁸⁾.

5. Dans l'avis 70.678/1 du 31 janvier 2022 sur ce qui est devenu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 1er juin 2022 «portant exécution de certaines mesures sociales prévues dans l'ordonnance du 20 octobre 2006 établissant un cadre pour la politique de l'eau», la section de législation a rappelé la répartition des compétences évoquée au point 3 dans les termes suivants:

«3.1. Le dispositif en projet peut en principe s'inscrire dans les compétences régionales dont il est fait mention à l'article 6, § 1er, II, alinéa 1er, 1° et 4°, de la loi spéciale du 8 août 1980 «de réformes institutionnelles» et qui concernent la protection de l'environnement, dont l'eau, et la protection et la distribution d'eau, en ce compris la réglementation technique relative à la qualité de l'eau potable, l'épuration des eaux usées et l'égouttage. Il convient toutefois de noter ce qui suit.

3.2. L'article 1er, § 2, en projet, de l'arrêté précité du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 28 février 2008 (article 6, second tiret, du projet) impose des obligations d'information notamment aux CPAS et à la Fédération de CPAS constituée au sein de l'ASBL Brulocalis.

L'article 2, en projet, de l'arrêté précité (article 7 du projet) prévoit le versement d'un montant annuel aux fédérations précitées et règle la répartition de certains montants entre les CPAS.

Dans son avis 69.812/1-V du 18 août 2021, la section de législation a observé précédemment au sujet de l'intervention des CPAS que la

(5) Voetnoot 1 uit het aangehaalde advies: Vgl. in dit verband met het samenwerkingsakkoord van 21 september 2006 tussen het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie «betreffende de sociale bijstand aan gezinnen in het kader van de liberalisering van de elektriciteits- en gasmarkten». Voor de afbetalingsplannen inzake gas en elektriciteit is de rol van de OCMW's bepaald bij de wet van 4 september 2002 «houdende toewijzing van een opdracht aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn inzake de begeleiding en de financiële maatschappelijke steunverlening aan de meest hulpbehoevenden inzake energielevering».

(6) *Parl. St. Br.Parl.* 2021-22, nr. A-430/1, 28-29.

(7) Er wordt naar artikel 38/1, §§ 2, tiende lid, en 4, van de ordonnantie van 20 oktober 2006, verwezen in artikel 4, § 2, 3°, van het samenwerkingsakkoord.

(8) *Parl. St. Br.Parl.* 2021-22, nr. A-430/1, 3-4.

(5) Note de bas de page 1 de l'avis cité: Comparer à ce sujet avec l'accord de coopération du 21 septembre 2006 entre la Région de Bruxelles-Capitale et la Commission communautaire commune «relatif à l'aide sociale aux ménages dans le cadre de la libéralisation des marchés de l'électricité et du gaz». Pour les plans de paiement en matière de gaz et d'électricité, le rôle des CPAS est déterminé par la loi du 4 septembre 2002 «visant à confier aux centres publics d'aide sociale la mission de guidance et d'aide sociale financière dans le cadre de la fourniture d'énergie aux personnes les plus démunies».

(6) *Doc. parl.*, Parl. Rég. Brux.-Cap., 2021-22, n° A-430/1, pp. 28-29.

(7) L'article 4, § 2, 3°, de l'accord de coopération vise l'article 38/1, §§ 2, alinéa 10, et 4, de l'ordonnance du 20 octobre 2006.

(8) *Doc. parl.*, Parl. Rég. Brux.-Cap., 2021-22, n° A-430/1, pp. 3-4.

op dat het gewest zijn bevoegdheid zou overschrijden door taken aan de OCMW's toe te vertrouwen of door te voorzien in een vorm van financiering van de OCMW's.⁽⁹⁾

De gemachtigde verwees, wat de rapporteringsverplichtingen en de financiering van de OCMW's betreft in respectievelijk de artikelen 6, tweede streepje, en 7 van het ontwerp, naar een nog met de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie te sluiten samenwerkingsakkoord.⁽¹⁰⁾

Zolang geen dergelijk akkoord is gesloten, staat het niet aan de Brusselse Hoofdstedelijke Regering om eenzijdig de betrokken rapporteringsverplichtingen op te leggen en om over de verdeling van de middelen onder de OCMW's te beslissen. Daarenboven is voor het onderzoek van de artikelen 6, tweede streepje, en 7 van het ontwerp, vereist dat de juridische regeling volledig is en dat die vastligt, wat niet het geval is bij gebrek aan samenwerkingsakkoord. De afdeling Wetgeving ziet zich derhalve genoodzaakt om de voornoemde twee bepalingen buiten beschouwing te laten bij haar onderzoek van het ontwerp.[...]"

Het voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met het aldus aangekondigde samenwerkingsakkoord ligt nu voor om advies.

6. Wat het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest betreft, steunt het samenwerkingsakkoord op artikel 6, § 1, II, eerste lid, 1° en 4°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 "tot hervorming der instellingen"⁽¹¹⁾ (hierna: BWHI) die betrekking hebben op de bescherming van het leefmilieu, waaronder het water, en op de waterproductie en de watervoorziening, met inbegrip van de technische reglementering inzake de kwaliteit van het drinkwater, de zuivering van afvalwater en de riolering.

Wat de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreft, steunt het samenwerkingsakkoord op artikel 5, § 1, II, 2°, BWHI,⁽¹²⁾ dat betrekking heeft op het beleid inzake maatschappelijk welzijn.

ONDERZOEK VAN DE TEKST VAN HET VOORONTWERP VAN ORDONNANTIE

7. In het opschrift en artikel 2 van het voorontwerp moet melding worden gemaakt van de datum van het samenwerkingsakkoord waarmee het voorontwerp instemming beoogt te verlenen, namelijk 27 september 2023.

(9) Voetnoot 1 uit het aangehaalde advies: Adv.RvS 69.812/1-V van 18 augustus 2021 over een voorontwerp dat geleid heeft tot de ordonnantie van 24 december 2021 «tot wijziging van sommige bepalingen van de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid en de ordonnantie van 8 september 1994 tot regeling van de drinkwatervoorziening via het waterleidingnet in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om sociale maatregelen op te nemen», opmerkingen 4.1 tot 4.3 (*Parl. St.* Br.H.Parl. 2021-22, nr. A-430/1, 28-29).

(10) Voetnoot 2 uit het aangehaalde advies: Van dergelijk samenwerkingsakkoord werd reeds melding gemaakt tijdens de parlementaire behandeling van de bepaling die het huidige artikel 38/1, § 2, van de ordonnantie van 20 oktober 2006 is geworden: «Het deel van het fonds dat aan de OCMW's zou worden toegekend om hen in staat te stellen deze steunmaatregel uit te voeren, zal worden gedekt door een samenwerkingsakkoord tussen het Gewest en de GGC, zodat de regels inzake de verdeling van de bevoegdheden tussen de Gemeenschappen en de Gewesten niet worden overtreden, en dus het advies van de Raad van State wordt gevolgd (punt 4.2)» (*Parl. St.* Br.H.Parl. 2021-22, nr. A-430/1, 11).

(11) In samenhang met artikel 4 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 «met betrekking tot de Brusselse Instellingen».

(12) In samenhang met artikel 63 van de bijzondere wet van 12 januari 1989.

région excéderait sa compétence en confiant des missions aux CPAS ou en prévoyant une forme de financement de ces derniers⁽⁹⁾.

En ce qui concerne les obligations d'information et le financement des CPAS inscrites respectivement dans les articles 6, second tiret, et 7 du projet, le délégué s'est référé à un accord de coopération qui doit encore être conclu avec la Commission communautaire commune⁽¹⁰⁾.

Tant qu'un tel accord n'a pas été conclu, il n'appartient pas au Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale d'imposer unilatéralement les obligations d'information concernées et d'arrêter la répartition des ressources entre les CPAS. En outre, l'examen des articles 6, second tiret, et 7 du projet requiert que le dispositif juridique soit complet et définitif, ce qui n'est pas le cas en l'absence d'un accord de coopération. La section de législation se voit donc contrainte de ne pas tenir compte des deux dispositions précitées dans son examen du projet. [...]

L'avant-projet d'ordonnance portant assentiment à l'accord de coopération ainsi annoncé est actuellement soumis pour avis.

6. S'agissant de la Région de Bruxelles-Capitale, l'accord de coopération se fonde sur l'article 6, § 1er, II, alinéa 1er, 1° et 4°, de la loi spéciale du 8 août 1980 «de réformes institutionnelles»⁽¹¹⁾ (ci-après: LSRI) qui concerne la protection de l'environnement, notamment celle de l'eau, et la protection et la distribution d'eau, en ce compris la réglementation technique relative à la qualité de l'eau potable, l'épuration des eaux usées et l'épouttage.

En ce qui concerne la Commission communautaire commune, l'accord de coopération se fonde sur l'article 5, § 1er, II, 2°, LSRI⁽¹²⁾, qui se rapporte à la politique d'aide sociale.

EXAMEN DU TEXTE DE L'AVANT- PROJET D'ORDONNANCE

7. L'intitulé et l'article 2 de l'avant-projet doivent mentionner la date de l'accord de coopération auquel l'avant-projet entend donner assentiment, à savoir le 27 septembre 2023.

(9) Note de bas de page 1 de l'avis cité: Avis C.E. 69.812/1-V du 18 août 2021 sur un avant-projet devenu l'ordonnance du 24 décembre 2021 «modifiant certaines dispositions de l'ordonnance du 20 octobre 2006 établissant un cadre pour la politique de l'eau et de l'ordonnance du 8 septembre 1994 réglementant la fourniture d'eau alimentaire distribuée par réseau en Région bruxelloise en vue d'y insérer des mesures sociales», observations 4.1 à 4.3 (*Doc. parl.*, Parl. Rég. Brux.-Cap., 2021-22, n° A-430/1, pp. 28-29).

(10) Note de bas de page 2 de l'avis cité: Il a déjà été fait mention d'un tel accord de coopération au cours des travaux préparatoires de la disposition qui est devenue l'actuel article 38/1, § 2, de l'ordonnance du 20 octobre 2006: «La part du fonds qui serait octroyée aux CPAS pour leur permettre de mettre en œuvre cette aide sera couverte par un accord de coopération entre la Région et la COCOM afin de ne pas porter atteinte aux règles répartitrices des compétences entre Communautés et Régions, et suivre ainsi l'avis du Conseil d'État (point 4.2)» (*Doc. parl.*, Parl. Rég. Brux.-Cap., 2021-22, n° A-430/1, p. 11).

(11) Combiné avec l'article 4 de la loi spéciale du 12 janvier 1989 «relative aux Institutions bruxelloises».

(12) Combiné avec l'article 63 de la loi spéciale du 12 janvier 1989.

ONDERZOEK VAN DE TEKST VAN HET SAMENWERKINGSAKKOORD⁽¹³⁾

Artikel 5

8. Luidens artikel 5, § 1, van het samenwerkingsakkoord worden de betrokken opdrachten “gefinancierd met de 20% van het sociaal waterfonds die de wateroperator verplicht is te reserveren ten gunste van de Federatie van OCMW’s, overeenkomstig artikel 2, eerste lid, van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 28 februari 2008 houdende het deel van de inkomsten afkomstig van de tarifiering van water voorbehouden voor maatschappelijke doeleinden, zoals vervangen door artikel 7 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 1 juni 2022”.

Ingeval de Brusselse Hoofdstedelijke Regering zou beslissen om een einde te maken aan de voornoemde verplichting van de wateroperator om 20% van het sociaal waterfonds te reserveren of om dat percentage aan te passen en om daartoe artikel 2, eerste lid, van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 28 februari 2008 te wijzigen, kan dat gevolgen hebben voor de werkbaarheid van het bepaalde in artikel 5, § 1, van het samenwerkingsakkoord. Er zal in deze laatste bepaling dan weliswaar nog steeds worden verwezen naar artikel 2, eerste lid, van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 28 februari 2008, zoals vervangen bij het besluit van 1 juni 2022, maar de desbetreffende verplichting van de wateroperator zal dan in voorkomend geval niet meer of niet meer in die mate bestaan volgens het laatstgenoemde besluit. Vraag is derhalve of de financieringsregeling in artikel 5, § 1, van het samenwerkingsakkoord niet beter op een autonome wijze, zonder verwijzing naar artikel 2, eerste lid, van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 28 februari 2008, wordt uitgewerkt.

9. Er zou duidelijker uit de tekst van het samenwerkingsakkoord moeten blijken of artikel 5 ervan enkel betrekking heeft op de “opdrachten” bedoeld in artikel 4, § 2, van het akkoord, waarin uitdrukkelijk melding wordt gemaakt van “opdrachten”, dan wel of in artikel 5 ook wordt gerefereerd aan artikel 4, § 1, van het akkoord, waarin de term “opdrachten” niet voorkomt.

Artikel 6

10. Aangezien in artikel 1, g), van het samenwerkingsakkoord een omschrijving wordt gegeven van het begrip “besluit van 1 juni 2022” is het overbodig om in artikel 6, §§ 1 en 2, van het samenwerkingsakkoord, het opschrift van dat besluit te herhalen. Er kan telkens worden volstaan met een verwijzing naar het “besluit van 1 juni 2022” zonder meer.

(13) De hierna volgende opmerkingen zijn een herneming van de opmerkingen gemaakt in advies 73.103/1 van 16 mei 2023 over het voorontwerp van instemmingsordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, met uitzondering van opmerking 9 van dat advies, waaraan reeds gevolg is gegeven, en opmerking 11 ervan, waarvan de herneming in het kader van de voorliggende adviesaanvraag niet nodig wordt geacht. Er dient over gewaakt te worden dat het Parlement van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie instemmen met dezelfde tekst van het samenwerkingsakkoord.

EXAMEN DU TEXTE DE L’ACCORD DE COOPÉRATION⁽¹³⁾

Article 5

8. Aux termes de l’article 5, § 1er, de l’accord de coopération, les missions concernées «sont financées par les 20 % du fonds social de l’eau que l’opérateur de l’eau est tenu de réserver au bénéfice de la fédération des CPAS, conformément à l’article 2, alinéa 1er, de l’arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 28 février 2008 portant sur la part des recettes générées par la tarification de l’eau à affecter à des fins sociales, tel que remplacé par l’article 7 de l’arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 1er juin 2022».

Si le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale décidait de mettre fin à l’obligation précitée de l’opérateur de l’eau de réserver 20 % du fonds social de l’eau ou d’adapter ce pourcentage et de modifier à cet effet l’article 2, alinéa 1er, de l’arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 28 février 2008, cela pourrait avoir des conséquences sur l’applicabilité de l’article 5, § 1er, de l’accord de coopération. Certes, cette dernière disposition fera dans ce cas toujours référence à l’article 2, alinéa 1er, de l’arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 28 février 2008, remplacé par l’arrêté du 1er juin 2022, mais l’obligation en question de l’opérateur de l’eau le cas échéant, n’existera plus ou plus dans cette mesure, selon l’arrêté cité en dernier. La question se pose dès lors de savoir s’il ne vaudrait pas mieux élaborer le régime de financement prévu à l’article 5, § 1er, de l’accord de coopération de manière autonome, sans référence à l’article 2, alinéa 1er, de l’arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 28 février 2008.

9. Le texte de l’accord de coopération devrait indiquer plus clairement si son article 5 porte uniquement sur les «missions» visées à l’article 4, § 2, de l’accord qui fait expressément mention de «missions», ou si l’article 5 se réfère également à l’article 4, § 1er, de l’accord, dans lequel le mot «missions» n’apparaît pas.

Article 6

10. Dès lors que l’article 1er, g), de l’accord de coopération définit la notion d’«arrêté du 1er juin 2022», il est superflu de rappeler l’intitulé de cet arrêté dans l’article 6, §§ 1er et 2, de l’accord de coopération. Une simple référence à l’«arrêté du 1er juin 2022» peut chaque fois suffire.

(13) Les observations suivantes reproduisent les observations formulées dans l’avis 73.103/1 du 16 mai 2023 sur l’avant-projet d’ordonnance d’assentiment de la Région de Bruxelles-Capitale, à l’exception de l’observation 9 de cet avis, à laquelle il a déjà été donné suite, et de son observation 11, dont la reproduction n’a pas été jugée nécessaire dans le cadre de la demande d’avis à l’examen. Il faudra veiller à ce que le Parlement de la Région de Bruxelles-Capitale et l’Assemblée réunie de la Commission communautaire commune portent assentiment au même texte de l’accord de coopération.

Artikelen 7 en 8

11. Aan het einde van artikel 7, tweede lid, van het samenwerkingsakkoord wordt bepaald dat de overeenkomstsluitende partijen op basis van de periodieke evaluatie kunnen beslissen het akkoord te wijzigen. Een samenwerkingsakkoord kan in beginsel steeds worden gewijzigd door de betrokken partijen⁽¹⁴⁾. Tenzij het de bedoeling zou zijn om de mogelijkheid tot wijziging van het voorliggende samenwerkingsakkoord te beperken tot het geval waarin dat op basis van de periodieke evaluatie gebeurt – wat dan duidelijker tot uiting zou moeten komen in de tekst van het akkoord – wordt de bepaling aan het einde van artikel 7, tweede lid, van het samenwerkingsakkoord het best weggelaten.

12. Luidens artikel 8 van het samenwerkingsakkoord kunnen de bepalingen ervan op verzoek van een overeenkomstsluitende partij worden “herzien, met name op basis van het verslag bedoeld in artikel 7, om de opdrachten te herzien en zo nodig aan te vullen”.

Het is niet duidelijk op welke wijze de in artikel 8 bedoelde “herziening” zich precies verhoudt tot de “wijziging” die in artikel 7 wordt vermeld. Evenmin duidelijk is of een “herziening” steeds betrekking dient te hebben op de “opdrachten” en de eventuele “aanvulling” ervan, zoals artikel 8 van het samenwerkingsakkoord lijkt uit te schijnen. Ook kan de vraag rijzen of de “herziening” steeds een “verslag bedoeld in artikel 7 [van het samenwerkingsakkoord]” veronderstelt, dan wel of de “herziening” in nog andere gevallen kan gebeuren.⁽¹⁵⁾

De Griffier,

Greet VERBERCKMOES

De Voorzitter,

Wilfried VAN VAERENBERGH

Articles 7 et 8

11. L'article 7, alinéa 2, *in fine*, de l'accord de coopération dispose que les parties contractantes peuvent décider de modifier l'accord sur la base de l'évaluation périodique. En principe, un accord de coopération peut toujours être modifié par les parties concernées⁽¹⁴⁾. Sauf si l'intention est de limiter la possibilité de modifier l'accord de coopération à l'examen au cas dans lequel cette modification intervient sur la base de l'évaluation périodique – ce qui devrait alors ressortir plus clairement du texte de l'accord –, il vaudrait mieux omettre la disposition à la fin de l'article 7, alinéa 2, de l'accord de coopération.

12. Selon l'article 8 de l'accord de coopération, ses dispositions «peuvent être revues à la requête de toute [p]artie contractante, notamment sur la base du rapport visé à l'article 7 afin de revoir les missions et de les compléter le cas échéant».

On n'aperçoit pas comment la «révision» visée à l'article 8 s'articule exactement avec la «modification» dont fait état l'article 7. On n'aperçoit pas non plus si une «révision» doit toujours porter sur les «missions» et leur «complément» éventuel, comme l'article 8 de l'accord de coopération semble le laisser entendre. On peut aussi se demander si la «révision» suppose toujours un «rapport visé à l'article 7 [de l'accord de coopération]», ou si la «révision» peut avoir lieu dans d'autres cas encore⁽¹⁵⁾.

Le Greffier,

Greet VERBERCKMOES

Le Président,

Wilfried VAN VAERENBERGH

(14) Wanneer het, zoals te dezen, gaat om een samenwerkingsakkoord waarmee de bevoegde wetgevers hun instemming moeten verlenen, dienen ook de wijzigingen die aan het samenwerkingsakkoord worden aangebracht, aan de instemming van die wetgevers te worden onderworpen, willen die wijzigingen gevolg hebben in de betrokken rechtsordes.

(15) In artikel 8 van het samenwerkingsakkoord wordt bepaald dat de herziening «met name op basis van het verslag bedoeld in artikel 7» («notamment sur la base du rapport visé à l'article 7») kan gebeuren, wat erop lijkt te duiden dat herziening niet steeds het bestaan van dergelijk verslag veronderstelt.

(14) Lorsqu'il s'agit, comme en l'espèce, d'un accord de coopération auquel les législateurs compétents doivent porter assentiment, il est nécessaire que les modifications apportées à l'accord de coopération soient également soumises à l'assentiment de ces législateurs pour qu'elles puissent produire leurs effets dans les ordres juridiques concernés.

(15) L'article 8 de l'accord de coopération dispose que la révision peut avoir lieu «notamment sur la base du rapport visé à l'article 7» («met name op basis van het verslag bedoeld in artikel 7»), ce qui semble indiquer que la révision ne suppose pas toujours l'existence d'un tel rapport.

ONTWERP VAN ORDONNANTIE

**houdende instemming met het
samenwerkingsakkoord van
27 september 2023 tussen het
Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
betreffende de sociale steun aan de
huishoudens in het kader van de uitvoering
van sociale maatregelen in de watersector**

Het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad,

Op voordracht van de Voorzitter van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Leden van het Verenigd College bevoegd voor Welzijn,

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Voorzitter van het Verenigd College en de Leden van het Verenigd College bevoegd voor Welzijn, zijn er mee belast, in naam van het Verenigd College, bij de Verenigde Vergadering het ontwerp van ordonnantie in te dienen waarvan de tekst hierna volgt:

Artikel 1

Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 135 van de Grondwet.

Artikel 2

Instemming wordt verleend met het samenwerkingsakkoord van 27 september 2023 tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende de sociale steun aan de huishoudens in het kader van de uitvoering van sociale maatregelen in de watersector.

Brussel, 13 oktober 2023.

De Voorzitter van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie,

Rudi VERVOORT

PROJET D'ORDONNANCE

**portant assentiment à l'accord de
coopération du 27 septembre 2023
entre la Région de Bruxelles-Capitale
et la Commission communautaire
commune relatif à l'aide sociale
aux ménages dans le cadre de
la mise en œuvre de mesures
sociales dans le secteur de l'eau**

Le Collège réuni de la Commission communautaire commune de Bruxelles-Capitale,

Sur la proposition du Président du Collège réuni de la Commission communautaire commune et des Membres du Collège réuni compétents pour l'Action sociale,

Après délibération,

ARRÊTE :

Le Président du Collège réuni et les Membres du Collège réuni compétents pour l'Action sociale sont chargés de présenter à l'Assemblée réunie, au nom du Collège réuni, le projet d'ordonnance dont la teneur suit :

Article 1er

La présente ordonnance règle une matière visée à l'article 135 de la Constitution.

Article 2

Assentiment est donné à l'accord de coopération du 27 septembre 2023 entre la Région de Bruxelles-Capitale et la Commission communautaire commune relatif à l'aide sociale aux ménages dans le cadre de la mise en œuvre de mesures sociales dans le secteur de l'eau.

Bruxelles, le 13 octobre 2023.

Le Président du Collège réuni de la Commission communautaire commune,

Rudi VERVOORT

De Leden van het Verenigd College bevoegd voor
Welzijn en Gezondheid,

Elke VAN den BRANDT
Alain MARON

Les Membres du Collège réuni en charge de l'Action
sociale et de la Santé,

Elke VAN den BRANDT
Alain MARON

Bijlage

Samenwerkingsakkoord van 27 september 2023 tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende de sociale steun aan de huis- houdens in het kader van de uitvoering van sociale maatregelen in de watersector

Gelet op artikel 39, 128, 134 en 135 van de Grondwet;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij de bijzondere wetten van 8 augustus 1988 en 16 juli 1993, inzonderheid artikel 5, § 1, II, en 6, § 1, II, en 92*bis*, § 1;

Gelet op de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse Instellingen, inzonderheid artikel 63 en 75;

Overwegende de verhoging van de watertarieven met 15% in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op 1 januari 2022 als gevolg van de toepassing van de werkelijke kostprijs van water op basis van de nieuwe tariefmethodologie die Brugel in 2020 heeft ingevoerd;

Overwegende dat meer dan 20% van de huishoudens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met waterarmoede wordt geconfronteerd;

Overwegende de sociale maatregelen die zijn ingevoerd bij de ordonnantie van 24 december 2021 tot wijziging van sommige bepalingen van de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid en de ordonnantie van 8 september 1994 tot regeling van de drinkwatervoorziening via het waterleidingnet in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om sociale maatregelen op te nemen, bedoeld om vanaf 1 januari 2022 de gevolgen van die tariefverhoging te verzachten en de huishoudens zoveel mogelijk opties te bieden om de waterarmoede in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest drastisch te verminderen;

Overwegende de verhoging van 0,03 naar 0,05 euro per m³ gefactureerd water die Vivaqua moet reserveren als financiële bijdrage aan het sociaal waterfonds voorzien in het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 1 juni 2022 houdende de uitvoering van een aantal sociale maatregelen waarin is voorzien in de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid;

Overwegende dat de instelling van een passend samenwerkingskader op het gebied van transparantie, sociale rechten en openbaardienstverplichtingen noodzakelijk is opdat de huishoudens hun sociale rechten in de beste omstandigheden kunnen uitoefenen;

Overwegende dat de verwezenlijking van die doelstelling een voortdurende inspanning van elke akkoord-sluitende partij op het gebied van sociale steun aan de huishoudens vereist;

Is het noodzakelijk een samenwerkingsakkoord te sluiten;

TUSSEN:

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, vertegenwoordigd door zijn regering, in de persoon van dhr. Rudi Vervoort, minister-president, en de persoon van dhr. Alain Maron, minister bevoegd voor Waterbeleid;

De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, vertegenwoordigd door haar Verenigd College, in de persoon van dhr. Rudi Vervoort,

Annexe

Accord de coopération du 27 septembre 2023 entre la Région de Bruxelles-Capitale et la Commission communautaire commune relatif à l'aide sociale aux ménages dans le cadre de la mise en œuvre de mesures sociales dans le secteur de l'eau

Vu les articles 39, 128, 134 et 135 de la Constitution;

Vu la loi spéciale de réformes institutionnelles du 8 août 1980, modifiée par les lois spéciales du 8 août 1988 et 16 juillet 1993, notamment les articles 5, § 1er, II et 6, § 1er, II et 92*bis*, § 1er;

Vu la loi spéciale du 12 janvier 1989 relative aux institutions bruxelloises, notamment les articles 63 et 75;

Considérant la hausse des tarifs de l'eau de 15 % en Région Bruxelles-Capitale au 1er janvier 2022 suite à l'application du coût-vérité de l'eau sur la base de la nouvelle méthodologie tarifaire instaurée par Brugel en 2020;

Considérant que la précarité hydrique touche plus de 20 % des ménages en Région Bruxelles-Capitale;

Considérant les mesures sociales instaurées par l'ordonnance du 24 décembre 2021 modifiant certaines dispositions de l'ordonnance du 20 octobre 2006 établissant un cadre pour la politique de l'eau et de l'ordonnance du 8 septembre 1994 réglant la fourniture d'eau alimentaire distribuée par réseau en Région bruxelloise en vue d'y insérer des mesures sociales, dont l'objectif est d'amortir, dès le 1er janvier 2022, les effets de cette hausse du tarif et d'offrir un maximum d'options aux ménages pour réduire drastiquement la précarité hydrique en Région Bruxelles-Capitale;

Considérant l'augmentation de 0,03 à 0,05 euro par m³ d'eau facturée à réserver par Vivaqua en tant que contribution financière au fonds social de l'eau prévue dans l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 1er juin 2022 portant exécution de certaines mesures sociales prévues dans l'ordonnance du 20 octobre 2006 établissant un cadre pour la politique de l'eau;

Considérant que la mise en place d'un cadre de coopération adapté, en termes de transparence, de droits sociaux et d'obligations de service public est nécessaire afin que les ménages puissent exercer leurs droits sociaux dans les meilleures conditions;

Considérant que la réalisation de cet objectif passe par un effort constant de chaque Partie contractante en matière d'aide sociale aux ménages;

Il est nécessaire de conclure un accord de coopération

ENTRE:

La Région de Bruxelles-Capitale, représentée par son Gouvernement, en la personne de M. Rudi Vervoort, Ministre-Président et la personne de M. Alain Maron, Ministre en charge de la politique de l'eau;

La Commission communautaire commune, représentée par son Collège réuni, par en la personne de M. Rudi Vervoort, Président du

voorzitter van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, en de personen van dhr. Alain Maron en mevr. Elke Van den Brandt, Leden van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie bevoegd voor Welzijn;

Is overeengekomen wat volgt:

Artikel 1

Voor de toepassing van dit samenwerkingsakkoord wordt verstaan onder:

- a) “akkoord-sluitende partijen”: het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie;
- b) “ordonnantie van 20 oktober 2006”: de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid zoals gewijzigd bij met name de ordonnantie van 24 december 2021 tot wijziging van sommige bepalingen van de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid en de ordonnantie van 8 september 1994 tot regeling van de drinkwatervoorziening via het waterleidingnet in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om sociale maatregelen op te nemen;
- c) “sociale maatregelen”: de sociale tegemoetkoming, de mogelijkheid om een betalingsplan voor de waterfacturen te vragen als bedoeld in artikel 38/1, § 2, van de ordonnantie van 20 oktober 2006, en het principiële verbod op het onderbreken van de waterdistributie voor huishoudelijke doeleinden als bedoeld in artikel 38/1, § 3, van de ordonnantie van 20 oktober 2006;
- d) “sociale tegemoetkoming”: de sociale maatregel als bedoeld in artikel 38/1, § 1, van de ordonnantie van 20 oktober 2006;
- e) “wateroperator”: de verantwoordelijke voor de distributie van drinkwater bestemd voor menselijke consumptie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zoals bepaald in artikel 17, § 1, 3°, van de ordonnantie van 20 oktober 2006, namelijk Vivaqua;
- f) “sociaal waterfonds”: het sociaal waterfonds als bedoeld in artikel 5, 65°, van de ordonnantie van 20 oktober 2006;
- g) “besluit van 1 juni 2022”: het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 1 juni 2022 houdende de uitvoering van een aantal sociale maatregelen waarin is voorzien in de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid;
- h) “Federatie van OCMW’s”: de federatie van openbare centra voor maatschappelijk welzijn die is opgericht binnen de vzw Brulocalis.

Artikel 2

Met naleving van hun respectieve bevoegdheden verbinden de akkoord-sluitende partijen zich ertoe samen te overleggen om hun beleid inzake sociale bescherming in het kader van de waterdistributie te harmoniseren.

Artikel 3

In het kader van de in artikel 2 beoogde doelstelling vertrouwt de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie de opdrachten waarin dit samenwerkingsakkoord voorziet, toe aan de OCMW’s.

Artikel 4

§ 1. De OCMW’s, vertegenwoordigd in de Federatie van OCMW’s, werken samen met de wateroperator een sociaal actieprogramma ter bestrijding van de waterarmoede uit, om de gebruikers te begeleiden bij het betalen van hun waterfactuur(en) en om het gebruik van de sociale maatregelen zoveel mogelijk te activeren. De OCMW’s, in voorkomend geval via de Federatie van OCMW’s, en de wateroperator werken nauw samen bij het uitvoeren van dat programma.

Collège réuni de la Commission communautaire commune, et en les personnes de M. Alain Maron et Mme E. Vanden Brandt, Membres du Collège réuni de la Commission communautaire commune, ayant l’Action sociale dans leurs attributions,;

il a été convenu ce qui suit:

Article 1er

Pour l’application du présent accord de coopération, l’on entend par:

- a) «Parties contractantes»: la Région de Bruxelles-Capitale et la Commission communautaire commune;
- b) «ordonnance du 20 octobre 2006»: l’ordonnance du 20 octobre 2006 établissant un cadre pour la politique de l’eau, telle que notamment modifiée par l’ordonnance du 24 décembre 2021 modifiant certaines dispositions de l’ordonnance du 20 octobre 2006 établissant un cadre pour la politique de l’eau et de l’ordonnance du 8 septembre 1994 réglementant la fourniture d’eau alimentaire distribuée par réseau en Région bruxelloise en vue d’y insérer des mesures sociales;
- c) «mesures sociales»: l’intervention sociale, la possibilité de demander un plan de paiement des factures d’eau visée à l’article 38/1, § 2, de l’ordonnance du 20 octobre 2006 et l’interdiction de principe de l’interruption de la distribution d’eau à des fins domestiques visé à l’article 38/1, § 3, de l’ordonnance du 20 octobre 2006;
- d) «intervention sociale»: mesure sociale visée à l’article 38/1, § 1er, de l’ordonnance du 20 octobre 2006;
- e) «opérateur de l’eau»: le responsable de la distribution d’eau potable destinée à la consommation humaine en Région Bruxelles-Capitale, tel que défini à l’article 17, § 1er, 3°, de l’ordonnance du 20 octobre 2006, à savoir Vivaqua;
- f) «fonds social de l’eau»: le fonds social de l’eau visé à l’article 5, 65°, de l’ordonnance du 20 octobre 2006;
- g) «arrêté du 1er juin 2022»: l’arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 1er juin 2022 portant exécution de certaines mesures sociales prévues dans l’ordonnance du 20 octobre 2006 établissant un cadre pour la politique de l’eau;
- h) «fédération des C.P.A.S.»: la fédération des Centres Publics d’Action Sociale constituée au sein de l’ASBL Brulocalis.

Article 2

Dans le respect de leurs compétences respectives, les Parties contractantes s’engagent à se concerter pour harmoniser leurs politiques en matière de protection sociale dans le cadre de la distribution d’eau.

Article 3

Dans le cadre de l’objectif visé à l’article 2, la Commission communautaire commune confie aux C.P.A.S. les missions prévues dans le présent accord de coopération.

Article 4

§ 1er. Les C.P.A.S., représentés dans la fédération des C.P.A.S., élaborent conjointement avec l’opérateur de l’eau un programme d’actions sociales de lutte contre la précarité hydrique afin d’accompagner les usagers dans le paiement de leur(s) facture(s) d’eau et d’activer au maximum le recours aux mesures sociales. Les C.P.A.S., le cas échéant via la fédération des C.P.A.S., et l’opérateur de l’eau collaborent étroitement à la mise en œuvre de ce programme.

Het sociale actieprogramma ter bestrijding van de waterarmoede omvat ten minste de volgende acties:

- 1° bijdragen aan het informeren van de huishoudens in financiële moeilijkheden over de voor hen beschikbare sociale maatregelen in het algemeen en over de sociale tegemoetkoming in het bijzonder;
- 2° aan de huishoudens instrumenten of advies verstrekken om hun waterverbruik te verminderen wanneer dit mogelijk en relevant blijkt;
- 3° deelnemen aan de werkgroep bedoeld in artikel 8 van het besluit van 1 juni 2022;
- 4° de wijze van samenwerking tussen de wateroperator, de Federatie van OCMW's en de OCMW's bij het nastreven van de acties 1° tot en met 3° definiëren.

Het sociale actieprogramma ter bestrijding van de waterarmoede kan te allen tijde gezamenlijk door de OCMW's, via de Federatie van OCMW's, en de wateroperator worden herzien, met name om rekening te houden met het evaluatieverslag van Leefmilieu Brussel bedoeld in artikel 9 van het besluit van 1 juni 2022 en de werkzaamheden van de werkgroep bedoeld in artikel 8 van hetzelfde besluit.

Het sociale actieprogramma ter bestrijding van de waterarmoede wordt uitgesplitst in lokale actieprotocollen. Elk OCMW kan een of meer lokale actieprotocollen uitwerken en uitvoeren met verschillende openbare of private partners om de acties van het sociale actieprogramma concreet na te streven en, indien nodig, specifieke aanvullende acties ter bestrijding van de waterarmoede, bijvoorbeeld gericht op een bepaald gebied of een bepaald probleem. Dit (deze) lokale actieprotocol(len) en eventuele wijzigingen daarvan worden voorgelegd aan de wateroperator.

§ 2. De OCMW's voeren ook de volgende opdrachten uit:

- 1° persoonlijke begeleiding bieden aan de huishoudens die moeilijkheden ondervinden bij het betalen van hun waterfacturen, met name op administratief en financieel gebied;
- 2° een redelijk betalingsplan voor schulden tussen de huishoudens en de wateroperator uitwerken in het kader van artikel 38/1 van de ordonnantie van 20 oktober 2006 en de huishoudens begeleiden tot het einde van het redelijke betalingsplan;
- 3° financiële steun verlenen aan de huishoudens bij het betalen van hun waterfacturen overeenkomstig het mechanisme voor sociale solidariteit bedoeld in artikel 38/1, § 2, tiende lid, en § 4.

Artikel 5

§ 1. De opdrachten en acties bedoeld in artikel 4, met uitzondering van § 2, 3°, worden gefinancierd met het percentage van het sociaal waterfonds die de wateroperator verplicht is te reserveren ten gunste van de Federatie van OCMW's, overeenkomstig artikel 2, eerste lid, van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 28 februari 2008 houdende het deel van de inkomsten afkomstig van de tarifiering van water voorbehouden voor maatschappelijke doeleinden, zoals vervangen door artikel 7 van het besluit van 1 juni 2022.

§ 2. De opdracht bedoeld in artikel 4, § 2, 3°, wordt gedeeltelijk gefinancierd met het resterende deel van de inkomsten van het sociaal waterfonds volgens de verdeelsleutel die is vastgesteld in artikel 2, tweede lid, van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 28 februari 2008 houdende het deel van de inkomsten afkomstig van de tarifiering van water voorbehouden voor maatschappelijke doeleinden, zoals vervangen door artikel 7 van het besluit van 1 juni 2022.

Artikel 6

§ 1. De OCMW's, via de Federatie van OCMW's, bezorgen de wateroperator en Leefmilieu Brussel jaarlijks alle gegevens bedoeld in artikel 2, § 2, van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering

Le programme d'actions sociales de lutte contre la précarité hydrique inclut au moins les actions suivantes:

- 1° contribuer à l'information des ménages en difficulté financière concernant les mesures sociales dont ils peuvent bénéficier en général et concernant l'intervention sociale en particulier;
- 2° offrir aux ménages des outils ou conseils leur permettant de diminuer leur consommation d'eau lorsque cela s'avère possible et pertinent;
- 3° participer au groupe de travail visé à l'article 8 de l'arrêté du 1er juin 2022;
- 4° définir les modalités de collaboration entre l'opérateur de l'eau, la fédération des C.P.A.S. et les C.P.A.S. dans la poursuite de actions 1° à 3°.

Le programme d'actions sociales de lutte contre la précarité hydrique peut être révisé à tout moment conjointement par les C.P.A.S., via la fédération des C.P.A.S., et l'opérateur de l'eau, notamment pour tenir compte du rapport d'évaluation de Bruxelles Environnement visé à l'article 9 de l'arrêté du 1er juin 2022 et des travaux du groupe de travail visé à l'article 8 du même arrêté.

Le programme d'action sociales de lutte contre la précarité hydrique se décline en protocoles d'actions locales. Chaque C.P.A.S. peut élaborer et mettre en œuvre un ou des protocoles d'actions locales avec divers partenaires publics ou privés afin de poursuivre concrètement les actions du programme d'actions sociales et, le cas échéant, des actions complémentaires spécifiques en matière de lutte contre la précarité hydrique, par exemple ciblés sur un territoire particulier ou sur une problématique particulière. Ce ou ces protocoles d'actions locales et leurs éventuelles modifications sont soumis à l'opérateur de l'eau.

§ 2. Les C.P.A.S. exercent également les missions suivantes:

- 1° offrir un accompagnement personnalisé aux ménages en difficulté de paiement de factures d'eau, notamment en matière administrative et financière;
- 2° élaborer un plan de paiement raisonnable des dettes entre les ménages et l'opérateur de l'eau dans le cadre de l'article 38/1 de l'ordonnance du 20 octobre 2006 et accompagner les ménages jusqu'au terme du plan de paiement raisonnable;
- 3° octroyer une aide financière aux ménages dans le paiement de leurs factures d'eau conformément au mécanisme de solidarité sociale visé à l'article 38/1, § 2, alinéa 10 et § 4.

Article 5

§ 1er. Les missions et actions visées à l'article 4, à l'exception du paragraphe 2, 3°, sont financées par le pourcentage du fonds social de l'eau que l'opérateur de l'eau est tenu de réserver au bénéfice de la fédération des C.P.A.S., conformément à l'article 2, alinéa 1er, de l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 28 février 2008 portant sur la part des recettes générées par la tarification de l'eau à affecter à des fins sociales, tel que remplacé par l'article 7 de l'arrêté du 1er juin 2022.

§ 2. La mission visée à l'article 4, § 2, 3°, est en partie financée par la part restante des recettes du fonds social de l'eau suivant la clef de répartition fixée à l'article 2, alinéa 2, de l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 28 février 2008 portant sur la part des recettes générées par la tarification de l'eau à affecter à des fins sociales, tel que remplacé par l'article 7 de l'arrêté 1er juin 2022.

Article 6

§ 1er. Les C.P.A.S., via la fédération des C.P.A.S., fournissent annuellement à l'opérateur de l'eau et à Bruxelles Environnement toutes les données visées à l'article 2, § 2, de l'arrêté du Gouvernement de la

van 28 februari 2008 houdende het deel van de inkomsten afkomstig van de tarifiering van water voorbehouden voor maatschappelijke doeleinden, zoals vervangen door artikel 6, tweede streepje, van het besluit van 1 juni 2022.

§ 2. De OCMW's, in voorkomend geval via de Federatie van OCMW's, en de wateroperator bezorgen Leefmilieu Brussel alle gevraagde informatie over de uitvoering van de sociale maatregelen, met inbegrip van wat betreft de evaluatie- en controle-indicatoren bedoeld in artikel 9 van het besluit van 1 juni 2022.

Artikel 7

Dit samenwerkingsakkoord wordt voor een onbepaalde duur gesloten. Ze kan worden ontbonden op verzoek van een van beide akkoord-sluitende partijen, na de andere partij in de gelegenheid te hebben gesteld binnen een termijn van drie maanden haar opmerkingen kenbaar te maken.

De akkoord-sluitende partijen verbinden zich ertoe de uitvoering en de effecten van dit samenwerkingsakkoord periodiek te evalueren, in samenhang met het verslag bedoeld in artikel 9 van het besluit van 1 juni 2022. Dat verslag wordt om de drie jaar voorgelegd aan de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

Artikel 8

De bepalingen van dit samenwerkingsakkoord kunnen op verzoek van een akkoord-sluitende partij worden herzien, met name op basis van het verslag bedoeld in artikel 7, om de opdrachten te herzien en zo nodig aan te vullen.

Artikel 9

De geschillen tussen de partijen bij dit akkoord met betrekking tot de interpretatie of de uitvoering van dit samenwerkingsakkoord worden voorgelegd aan een samenwerkingsgerecht in de zin van artikel 92bis, § 5, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

De leden van dat rechtscollege worden aangewezen door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

De werkingskosten van het rechtscollege worden gelijkelijk verdeeld onder het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

Artikel 10

Dit samenwerkingsakkoord treedt in werking op de dag dat de laatste instemmingsakte van de akkoord-sluitende partijen bekendgemaakt wordt in het *Belgisch Staatsblad*.

Opgesteld in Brussel, op 27 september 2023, in twee originele exemplaren, in het Nederlands en het Frans.

Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

De Minister-President,

Rudi VERVOORT

Région de Bruxelles-Capitale du 28 février 2008 portant sur la part des recettes générées par la tarification de l'eau à affecter à des fins sociales, tel que remplacé par l'article 6, deuxième tiret, de l'arrêté du 1er juin 2022.

§ 2. Les C.P.A.S., le cas échéant via la fédération des C.P.A.S., et l'opérateur de l'eau transmettent à Bruxelles Environnement toute information sollicitée relative à la mise en œuvre des mesures sociales, y compris en ce qui concerne les indicateurs d'évaluation et suivi visé à l'article 9 de l'arrêté du 1er juin 2022.

Article 7

Le présent accord de coopération est conclu pour une durée indéterminée. Il peut être résilié à la demande d'une des deux Parties contractantes, après avoir laissé l'autre partie de faire valoir ses observations dans un délai de trois mois.

Les Parties contractantes s'engagent à évaluer périodiquement la mise en œuvre et les effets du présent accord de coopération, en lien avec le rapport visé à l'article 9 de l'arrêté du 1er juin 2022. Ce rapport est remis au Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et au Collège réuni de la Commission communautaire commune tous les trois ans.

Article 8

Les dispositions du présent accord de coopération peuvent être revues à la requête de toute Partie contractante, notamment sur la base du rapport visé à l'article 7 afin de revoir les missions et de les compléter le cas échéant.

Article 9

Les litiges entre les parties au présent accord concernant l'interprétation ou l'exécution du présent accord de coopération sont soumis à une juridiction de coopération au sens de l'article 92bis, § 5, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles.

Les membres de cette juridiction seront respectivement désignés par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et le Collège réuni de la Commission communautaire commune.

Les frais de fonctionnement de la juridiction sont répartis à parts égales entre la Région de Bruxelles-Capitale et la Commission communautaire commune.

Article 10

Le présent accord de coopération entre en vigueur le jour de la publication au *Moniteur belge* du dernier acte d'assentiment émanant des parties contractantes.

Établi à Bruxelles, le 27 septembre 2023 en deux originaux, en langues française et néerlandaise.

Pour la Région de Bruxelles-Capitale:

Le Ministre-Président,

Rudi VERVOORT

De Minister bevoegd voor Waterbeleid,

Alain MARON

Voor de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie:

De voorzitter van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie,

Rudi VERVOORT

De Leden van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie bevoegd voor Welzijn,

Elke VAN den BRANDT
Alain MARON

Le Ministre en charge de la Politique de l'Eau,

Alain MARON

Pour la Commission communautaire commune

Le Président du Collège réuni de la Commission communautaire commune,

Rudi VERVOORT

Les Membres du Collège réuni de la Commission communautaire commune, ayant l'Action sociale dans leurs attributions,

Elke VAN den BRANDT
Alain MARON